

Wennen aan opklapbaar plateau

Izak Vermeij en Anne-Marie van Lierop

De plateaustal is als vergroting van de totale oppervlakte per varken ten minste toegestaan tot 2018. Praktijkcentrum Sterksel vergelijkt een vast plateau met een opklapbaar plateau, dat pas vanaf 70 kg lichaamsgewicht toegankelijk wordt gesteld. Het later beschikbaar stellen zou effecten op de arbeidsaspecten van een plateaustal kunnen hebben. Uit voorlopige resultaten blijkt dat bij later beschikbaar stellen het gebruik iets minder is. We bekijken nog hoe we het gebruik van het plateau vanaf 70 kg lichaamsgewicht kunnen stimuleren.

Historie

Op Praktijkcentrum Sterksel is in 2000 en 2001 onderzoek gedaan naar de geschiktheid van een plateau als oppervlaktevergroting. Daaruit bleek dat een plateau in een vleesvarkenstal

een goed functionerend systeem is dat door de varkens adequaat als leefruimte gebruikt wordt. Voor de varkens waren er geen belemmeringen het plateau te bezoeken. Wel zaten er enkele arbeidstechnische knelpunten aan het gebruik van het plateau, met name bij het uitvoeren van veterinaire behandelingen en het tussentijds reinigen van het plateau aan het begin van een ronde.

Het plateau is met name geschikt om in bestaande stallen de totale vloeroppervlakte en het aandeel dichte vloer te vergroten. De investeringskosten van een plateau zijn in een verbouwsituatie iets minder dan de helft van de kosten van een 'normale' vierkante meter staloppervlak.

Optimalisatie

In Sterksel is in opdracht van het Productschap voor Vee en Vlees een vervolgonderzoek opgezet om het gebruiksgemak van het plateau voor de varkenshouder te verbeteren. Door het opklapbaar maken van het plateau kan gebruik ervan door de varkens uitgesteld worden tot het moment dat de dieren de ruimte nodig hebben. De bedoeling hiervan is om het voor de varkenshouder gemakkelijker te maken veterinaire behandelingen

Uitvoering plateau en onderzoek

- 1 afdeling, 144 varkens in zes hokken (24 dieren/hok);
- drie hokken met een vast plateau, drie hokken met een opklapbaar plateau;
- dichte vloer van volkern kunststof elementen met gierdoorlatende openingen (< 5% van oppervlak);
- helling van 3 %, mestspleet van 3 cm, aan de voorkant is een balustrade van 50 cm hoog;
- vaste plateau vanaf opleg tot afleveren beschikbaar, het opklapbare plateau wordt neergeklapt en toegankelijk zodra de varkens circa 70 kg wegen;
- video-camera's om de bezetting van het plateau door de varkens vast te leggen
- totaal beschikbaar vloeroppervlak 1,0 m² per dier: 0,8 m² op de begane grond en 0,2 m² op het plateau;
- per dier 0,6 m² dichte vloer: 0,38 m² op de begane grond en 0,22 m² op het plateau;
- breedte 1,2 m, lengte 4,95 m.
- loopplank (metalen driekant rooster) van 0,80 m breed met een hellingshoek van 25°, dwarslatten (van metaal en hout) op een onderlinge afstand van 10 cm (tussen de latten), 4 cm hoog en breed;
- onder het plateau is verlichting aangebracht.

Beoordeling gebruik

Het gebruik van het plateau wordt beoordeeld op basis van het aantal varkens dat gebruik maakt van het plateau. Er dienen zoveel varkens op het plateau te zijn, dat de varkens die beneden blijven ongeveer 1 m² ruimte beschikbaar hebben. Als dat het geval is, dan beoordelen we het gebruik als voldoende. Bij een volledige bezetting van 24 varkens per hok betekent dit dat 20,8 % van de dieren op het plateau moet zijn. Omdat we er rekening mee houden dat alleen beneden voer en drinkwater beschikbaar is, zullen varkens naar verhouding vaker beneden zijn. Daarom beoordelen we een aanwezigheid van 17 % (bij volledige hokbezetting) ook als voldoende. Een lager percentage is dan onvoldoende. Als er dieren in een hok uitvallen, dan hoeven er echter weer minder dieren op het plateau te komen. Er wordt dan ook gecorrigeerd voor uitval.

Het blijkt dat op het vaste plateau (gemiddeld) voldoende varkens aanwezig waren. Op het opklapbare plateau kwamen tijdens de 1e ronde voldoende varkens boven, maar tijdens de 2e en de 3e ronde niet. Met name tussen 10 uur 's avonds en 6 uur 's morgens was de bezetting van het plateau lager terwijl dat overdag beter was.

gen uit te voeren en om bevulling van het plateau te verminderen en liefst nog te voorkomen. De vraag is echter of de varkens evenveel gebruik gaan maken van het plateau als ze direct vanaf opleg toegang tot het plateau krijgen of als ze die toegang pas krijgen vanaf het moment dat ze 70 kg wegen. Inmiddels zijn drie van de vijf rondes afgerond.

Gebruik van plateaus

Tijdens de 1^e ronde was er nauwelijks verschil in gebruik van het vaste en het opklapbare plateau. In beide situaties was gemiddeld ruim 14 % van de varkens op de plateaus aanwezig. Tijdens de 2^e en 3^e ronde waren kleine verschillen waarneembaar. In de 2^e ronde was gemiddeld 13,5% op het opklapbare plateau tegen 14,8 % op het vaste plateau. In de 3e ronde was dit respectievelijk 11,5 en 15 %. De verschillen tussen het opklapbare en niet-opklapbare plateau zijn dus klein. In de volgende twee rondes wordt bekeken hoe het gebruik van het plateau verder verbeterd kan worden.

Wat opvalt is dat later op de avond en 's nachts (van 22.00 tot 06.00 uur) minder varkens op het plateau zijn dan overdag. Overdag is het aandeel varkens op het plateau gemiddeld 5 % hoger dan 's nachts. Verder blijken verschillen tussen hokken te bestaan. In het ene hok zijn gemiddeld meer varkens op het plateau aanwezig dan in het andere hok. Ook deze verschillen liggen soms tussen de 5 en 10 %.

De technische resultaten liggen zowel voor het vaste als voor het opklapbare plateau op een gemiddeld niveau. De groei bedroeg gemiddeld 785 gram per dag en de EW-conversie 2,92.

Hokbevulling

De hokbevulling op het plateau is steeds wat hoger dan de bevulling van de begane vloer. Tijdens de 1^e ronde was er niet veel verschil in bevulling van het plateau tussen het vaste en

het opklapbare plateau. In beide situaties was 0-25 % van de oppervlakte bevuild. Tijdens de 2^e ronde ontstond een groter verschil. Op het opklapbare plateau was in deze ronde 0-25 % van de oppervlakte bevuild, terwijl op het vaste plateau 25-50 % van de oppervlakte bevuild was. Dit zou door een invloed van het seizoen kunnen komen, aangezien deze ronde in de zomer (halverwege juli) is opgelegd. Tijdens de 3^e ronde was het vaste plateau wel iets meer bevuild (25-50 % van de oppervlakte) dan het opklapbare plateau, maar het verschil was vrij klein. Over het algemeen is de hokbevulling op het plateau wel te hoog.

Gebruikerservaringen

De arbeidstechnische aspecten (veiligheid, fysieke belasting, werkgemak, tijd) van de opklapbare en vaste plateaustal worden ook bekeken in deze proef. Uit eerder onderzoek is al gebleken dat een plateau ten opzichte van de situatie zonder plateau, negatief werkt op de uitvoering van arbeid. Zo is het reinigen meer werk, is er minder overzicht en is het lastiger een veterinaire handeling uit te voeren. Ook het separeren van een dier is lastiger als er een plateau in het hok aanwezig is. Indien het plateau opklapbaar is, wordt een gedeelte van deze werkzaamheden (in ieder geval tot 70 kg lichaamsgewicht) een stuk gemakkelijker. Tot 70 kg is nauwelijks verschil in arbeidsomstandigheden met een hok zonder plateau. Uiteraard moet hierbij wel meegenomen worden dat het plateau naar beneden geklapt moet worden als de varkens 70 kg wegen, en na het reinigen van de afdeling weer omhoog geklapt moet worden. In de huidige situatie is het aan te raden om dat met twee personen te doen, al is het wel mogelijk om het neerklappen en opklappen alleen te doen. Een mogelijkheid om het opklappen lichter te maken, is door er een katrol met gewichten aan te bevestigen.

Conclusie

Het vaste plateau wordt momenteel beter gebruikt dan het opklapbare plateau. Een oorzaak kan zijn dat bij het later beschikbaar stellen varkens door gewenning op jonge leeftijd al een vaste ligplaats beneden hebben. 's Nachts is het gebruik van beide plateaus zo'n 5 % lager dan overdag. Het vaste plateau wordt meer bevuild dan het opklapbare plateau. Met betrekking tot arbeidsaspecten heeft het opklapbare plateau tot 70 kg lichaamsgewicht duidelijk voordelen boven het vaste plateau. In opgeklapte toestand geeft het plateau namelijk geen belemmeringen bij controle en veterinaire behandelingen. In de laatste twee rondes wordt nog gekeken naar mogelijkheden om het gebruik van het plateau (vooral 's nachts) te stimuleren.